

АВТОНОМІЯ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Вступ. Нова освітня політика України має за мету формування гармонійної особистості, її здатності реалізуватись у сучасності, стати професіоналом. Це можливо при формуванні та розвитку здатності до самоорганізації студента в опануванні новітніми формами діяльності, мотивування, формуванням майбутніх цілей і способів їх досягнення.

Метою статті є обґрунтування автономії студентів у самостійній роботі як цільової умови їхньої самоосвіти.

Основний розділ. Самостійна робота представляє собою одну з найважливіших широко обговорюваних проблем навчання в ЗВО з позицій вимог сучасної педагогічної науки й суспільства в цілому.

Студентська самостійна робота є предметом дослідження як в педагогіці (Єсіпов 1961, Казаков 1990, Алексюк 1998, Козяр і Коваль 2013) так і в методиці викладання іноземних мов (Рабинович, Рогова, Сахарова 1991, Коряковцева 2002, Соловова 2004, Симонян 2008, Задорожна 2012, Майер 2015, Сидорова 2016, Биконя 2017, Шевкопляс 2017 та інших).

В **Таблиці 1** ми представляємо аналіз визначень самостійної роботи у дослідженнях відомих науковців.

Таблиця 1. Визначення самостійної роботи

Дослідник	Самостійна робота
Єсіпов (1961)	Навчальна робота
Зимня (2001)	Форма або вид навчальної діяльності
Рогова (1991)	Діяльність
Козяр і Коваль (2013)	Пізнавальна діяльність
Шерстюк (2007)	Вид навчальної діяльності
Симонян (2008)	Вид навчальної діяльності

Ягельська (2005)	Форма організації навчально-пізнавальної діяльності
Азімов і Шукін (2009)	Вид навчальної діяльності
Задорожна (2012)	Форма навчальної діяльності
Майер (2015)	Форма організації навчання
Сидорова (2016)	Вид учіння
Биконя (2017)	Форма навчально-пізнавальної діяльності
Шевкопляс (2017)	Вид пізнавальної діяльності

Аналіз наукових джерел показав, що більшість науковців підкреслюють діяльнісний характер самостійної роботи [1].

Отже, самостійна робота – це вид навчальної діяльності, одна з організаційних форм навчання, яка проходить без особистого контакту викладача та студента (дома, у ресурсному центрі, у комп’ютерному класі тощо) або скеровується викладачем опосередковано за допомогою навчальних матеріалів, які відповідають цій меті [3].

Ми розділяємо точку зору Задорожної І. П., що самостійна робота слугує потужним інструментом для формування автономії студента. В той же час проведений нами аналіз наукових джерел показав, що серед науковців не існує визначення поняття «автономія», яке виявляло б однастайність думки.

В **Таблиці 2** ми наводимо визначення автономії сучасними науковцями.

Таблиця 2. Визначення автономії

Дослідник	Автономія студента
Коряковцева (2002)	Самокероване навчання, особлива дидактична модель або форма організації самостійної навчальної діяльності
Bimmel, Rampillion (2000)	Навчальні стратегії індивідуального

	або групового навчання
Задорожна (2012)	Сформована здатність студента обирати власну освітню траєкторію навчання
Насонова (2008)	Здатність особистості брати на себе відповідальність за власне навчання
Лукша (2008)	Відповідальність студента за процес і результат власного навчання
Тернових (2007)	Процес навчання, під час якого студенти самостійно обирають способи, форми роботи, термін виконання, способи контролю і оцінювання
Азімов і Щукін (2009)	Організація навчання відповідно до індивідуальних потреб та інтересів студента
Бойко (2020)	Навчання під опосередкованим керівництвом викладача

Отже, з наведеного вище ми дійшли висновку, що автономна робота – це самокерована навчальна діяльність з оволодіння іноземних мов і культур, яка починається в результаті самостійного аналізу студентом своїх комунікативних потреб, самооцінки вихідного рівня іноземних мов і культур, визначення цілей і постановки навчальних завдань [3, с. 500].

Самостійна і автономна робота мають багато спільного, але не є тотожними. Під час самостійної роботи студенти самі, тобто без допомоги і безпосередньої присутності викладача, визначають технологію виконання певної навчальної задачі, поставленої викладачем, тоді як автономна робота передбачає вибір не лише того, як слід навчатись, але й того, що і коли потрібно вивчати для досягнення постановленої для себе мети.

Самостійна і автономна робота є необхідним чинником, оскільки є

одночасно цілями і сучасними формами навчання [2].

Ми вважаємо, що поняття «автономне навчання» ближче до поняття «самонавчання» або «самоосвіта» ніж до самостійної роботи. Задорожна І. П. підкреслює, що здатність до автономії розвивається в процесі самостійної роботи (особливо позааудиторної).

До форм автономної роботи відносять: дистанційне навчання, екстернат, сімейну освіту, деякі найбільш складні форми проектної роботи.

Уся технологія автономної роботи студента базується на здатності студента до самостійного управління своєю навчальною діяльністю – від постановки мети і конкретної навчальної задачі до самоконтролю й самооцінки отриманого результату і способів його досягнення.

Студенти мають бути готовими самостійно планувати свій робочий день, слідкувати за строками консультацій і заліків / іспитів, змінювати ці терміни мотивовано й аргументовано.

Автономна робота студентів з іноземних мов і культур є ефективною за умови:

- Оволодіння ними стратегіями і прийомами оволодіння іноземних мов;
- Самостійного керування процесом вивчення іноземних мов і постановки певної мети з наступною оцінкою результату;
- Здатності до рефлексії на процес оволодіння іноземною мовою;
- Здатності до прийняття відповідальних рішень у ситуаціях вільного вибору;
- Здатності до переносу досвіду навчальної діяльності на нові навчальні ситуації;
- Здатності до гнучкості у різних навчальних контекстах [3].

Правильно організовані самостійна і автономна роботи студентів сприяють:

- Розвитку їх мовленнєвих здібностей;

- Розвитку психічних функцій, пов'язаних з мовленням (пам'яті, словесно-логічного мовлення, емоцій, волі, активності тощо);
- Розвитку мотивації до подальшого оволодіння іноземними мовами і культурами як частиною світової культури;
- Формуванню, розвитку і вдосконаленню навчально-стратегічної компетентності [3, с. 501].

Висновки. З вище зазначеного ми дійшли висновку, що в умовах ЗВО України повна автономія реалізується лише у процесі самоосвіти студентів, яка виходить за межі програми, адже автономія передбачає визначення студентом своїх цілей, способу навчання, матеріалів та власного темпу просування, самоконтроль та самооцінку. Тому навчання у ЗВО визначає умовно повну автономію, для якої характерне самостійне формування рубіжних і кінцевих цілей з урахуванням програмних вимог та індивідуальних потреб; можливість консультування за необхідності з викладачем; самостійну реалізацію поставлених задач; самоконтроль і само-корекцію, оцінку результатів; опосередкований та відстрочений контроль викладачем здобутих студентами у результаті самостійної роботи іншомовних знань, навичок, вмінь.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко Г. А. Формування професійно орієнтованої англomовної компетентності в монологічному мовленні у майбутніх фахівців з харчових технологій у процесі самостійної роботи: дисертація на здобуття наукового ступеня к. пед. н. Київ: 2020. 253 с.
2. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англomовною комунікативною компетенцією: автореферат на здобуття наукового ступеня доктора пед. н. Київ: 2012. 46 с.
3. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.